Št. 30. Maribor, dne 6. junija 1907. Tečaj XLI.

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom na celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge inozemske dežele 6 K. Posamezni sam posel, plača za leto vnaprej 2 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošlja do odpovedi. — Dohodki „Katoliškega tiskovnega društva“ dohajajo list brez posebne naročnine. — Posamezni broj stane 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štev. 5, vprašanja naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste ali enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primerna popust. Inserati se sprejemajo do zadnje sjutraj. — Nenapečatene reklamacije so poštnine prote.

Naši državni poslanci.

Slovenska javnost sedaj veliko razpravlja o tem, ali naj slovenski državni poslanci na Dunaju skupno postopajo, brez razlike na svoje krščansko ali liberalno prepričanje, ali pa se naj ločijo z ozirom na svoje prepričanje.

Kolikor vemo, se v tem oziru še ni izrekla niti Slovenska kmečka zveza niti na njenem programu izvoljeni poslanci, ampak se to stori še le prihodnji teden. Kaj se bo ukrenilo, nam ni znano, toda to je gotovo, da naši poslanci ne bodo zatajili glavnih točk svojega programa nikdar in nikjer. Več ne vemo in kar bi več rekli, bilo bi samo ugibanje.

Bolj jasno začrtano pot imajo poslanci štajerske liberalne stranke po glavnem zboru svojih zaupnikov dne 26. maja v Celju. Bistveni odlomek iz dotičnega sklepa Narodne stranke se glasi:

„Poslancem se nujno priporoča, v narodnopolitičnih vprašanjih postopati složno z vsemi slovenskimi poslanci. Glede ostalega dela se poslancema samima prepusti, v kateri parlamentarni skupini se odločita delovati za izvrševanje svojega programa, ne priporoča se jima pa, brezpogojno vstopiti v dr. Šušteršičev klub.“

Liberalna poslanca imata torej samo dvojno navodilo, ne vstopiti v „dr. Šušteršičev“ klub brez pogojev in delovati (samo!) v narodnopolitičnih rečeh skupno z drugimi poslanci!

Sicer ni nobenega Šušteršičevega kluba in ga tudi ne bo, vendar mi razumemo mlado stranko tudi v njenih neumnih izrazih. S Šušteršičevim klubom misli se klub, ki bi se osnoval na krščansko-demokratični (ljudski) podlagi. V tak klub torej liberalna stranka ne priporoča stopiti svojim poslancem. Sicer je za slepilo pridjana beseda „brezpogojno“, a ravno s tem je izraženo, da v istini ne priporoča svojim poslancem vstopa v tak klub. Le v narodnopolitičnih rečeh naj bi Roblek in Ježovnik postopala složno z vsemi slovenskimi poslanci.

Naj padeta Roblek in Ježovnik na katero plat koli, nikjer ne bosta mnogo koristila in gotovo se ne bo noben klub pulil za nja, vendar pa nastane vprašanje, kam se bosta torej obrnila, če se jima ne priporoča vstopiti v krščansko-demokratski klub?

Na to vprašanje nam je odgovorilo uradno glasilo Narodne stranke že dne 11. aprila: „Tudi za štajerske Slovence utegne biti izvolitev Hribarja (liberalnega župana ljubljanskega) velikega pomena. Neodvisni narodni poslanci iz Štajerske bodo gotovo radi iskali prijateljski stik s tem odličnim možem.“

Ne izrecno, a med vrstami je dovolj jasno povedano: Roblek in Ježovnik se priklopita kranjskemu liberalnemu županu Hribarju! To je že dolgo časa dogovorjena stvar! Za to je le gola komedija nekaterih liberalnih listov in liberalcev, ki zagovarjajo še vedno skupen klub. Sami ne bi radi odklonili skupnega kluba, za to sedaj pišejo za skupen klub, da bi ga odklonili krščanski poslanci ter prevzeli s tem vso odgovornost za neslogo v državnem zboru. Toda naši liberalci so v svoji mladi neizkušenosti in neumnosti izdali cel načrt ter razkrinkali liberalno hinavstvo.

Mi pribijamo torej, da predno so govorili poslanci Slovenske kmečke zveze, so štajerski liberalci že dovolj jasno odklonili skupno nastopanje vseh slovenskih državnih poslancev. Kaj bodo poslanci Slovenske kmečke zveze storili v očigled tega dejstva, ne vemo. In če se sloga ne doseže, nosi odgovornost za neslogo le liberalna stranka.

Grdo je pa od Robleka in Ježovnika, če se vdinjata Hribarju, ki se je brez ovinkov izrekel za razporoko in prosto šolo in ki je kot meščanski zastopnik vedno odločen nasprotnik kmečkih teženj. Če Roblek in Ježovnik to storita, potem nesramno izdata svoje volilce, katerim sta se predstavljala kot krščanska in kmečka kandidata!

Mednarodno kmetijsko zborovanje na Dunaju.

(Izvirno poročilo slovenskega udeleženca).

Ni treba, da bi bil človek kmetovalec, če se hoče zanimati za kmečko vprašanje. Treba je le, da ima srce na pravem mestu in v glavi toliko pameti, da dobi prepričanje o važnosti žalibog še tako malo spoštovanega kmečkega stanu.

Dandanes je pa hvala Bogu vendar se v tem oziru toliko zboljšalo, da se javnost prav marljivo peča s kmečkim vprašanjem.

To je kazal naš kongres (zborovanje).

Izstopim na Dunaju na južnem kolodvoru zgodaj v jutro dne 21. majnika v družbi starega znanca zadružničarja od poklica, in vrlega zastopnika gozdarske višje šole v Brucku. Zmenili smo se, da se ob 10. vidimo v parlamentu, v državni zbornici, kjer se je vršilo zborovanje, pri slovesni otvoritvi kongresa.

Toda videli se nismo, akoravno smo bili vsi navzoči; bilo nas je pač preveč, kakih 3000 udeležencev.

Vse evropske države so bile zastopane v velikem številu, posebno je bilo veliko Francozov, Nemcev iz nemškega cesarstva in Švicarjev. Druge izvenevropske države so pa poslale svoje zastopnike. Videl si jih iz Egipta, Kitajskega, Perzije, Japonske, Čile, Meksike, Argentinije, Zedinjenih ameriških držav itd.

Kakor nekaki predpomen je kongres zboroval v naši državni zbornici, kajti od splošne volitve sem dobi naše državno zastopstvo bolj agrarično lice in dal Bog, da bi, kar se je 21. majnika tam sklenilo, poslanci, ki so bili sedaj izvoljeni, v prid ubogega kmeta in cele domovine v zakonsko obvezno obliko spravili.

Oni, ki najbolj ovirajo razvoj Avstrije, Madžari, so se tudi že pri prvi slovesni seji po enem svojih zastopnikov kar oglasili in se pritožili, da se Madžarska imenuje v zvezi z Avstrijo. No, ta jih je čul!! Splošno ogorčenje se je pokazalo pri vseh udeležencih in burno so zborovalci ploskali, ko je predsednik Auersperg izjavil, „naj pa bo Madžarska sama!“

Poleg mene je stal gospod, kateremu se je poznalo, da je Madžar. Ta me je pri splošnem ugovarjanju oziroma ploskanju vprašal, je ta manifestacija proti ali za Madžare. Odrezal sem se mu kratko: „Seveda proti Madžarom!“ Nato jo je odpihal.

Celi načrt tega kongresa ali shoda je bil kaj mnogovrsten in obsežen. Poročalo se je v 11. odsekih o vseh poljedelskih vprašanjih, priredili so se poučni izleti in ni manjkalo tudi krasnih svečanosti na čast zborovalcev iz celega sveta.

Za danes omenim samo, kaj se je v teh 11. odsekih obravnavalo: 1. odsek je razpravljal o gospodarskih vprašanjih, tičočih se vseh narodov. 2. odsek pečal se je z zavodi, v katerih se podučuje kmetijstvo in gozdarstvo ter s poskuševališči. 3. pečal se je z rastlinstvom, pridelki in poljedelskimi orodji in stroji. 4. z živinorejo in živinozdravništvom. 5. z delovanjem v poboljšek kmetijstva, n. pr. osuševanje travnikov, skrb za planinske pašnike itd. 6. z industrijo v zvezi s poljedelstvom. 7. z boleznimi, povzročenimi po živalskih in rastlinskih škodljivcih. 8. pečal se je z živalstvom. 9. pečal se je z ribarstvom.

Podlistek.

Maribor in Slovenstvo.

(Zgodovinske črtice.)

Predaval na občnem zborovanju „Zgodovinskega društva“ v Mariboru dne 25. novembra 1906

profesor dr. Karol Verstovšek.

Važnost zgodovine in pomen „Zgodovinskega društva“.

Edino zgodovina nam ohrani marsikatere važne pojave, katere bi nam kot narodu odrekli politični nasprotniki. Ta pričuje često za nas tudi v slučajih, v katerih nas ne branijo niti gosposka niti vladni organi. V takih prilikah je le zgodovina tolažnica, ki nam daje pogum in opravičuje naše zahteve, ki jih stavimo vedno v prospeh in procvit svojega jezika, v blagor gospodarskega razvoja svojega domačina, v povzdigo splošne izobrazbe in omike slovenskega ljudstva.

Prava zgodovina tudi biča brez razločka krivice, ki se gode vsakemu narodu, ter jih razkriva svetu; poleg tega pa opozarja na vedno dejstvo, da moč ali sila prevladuje, da mogočnež zapoveduje slabejšemu po svojem lastnem nagibu, ne zmene se za pravico.

Velike važnosti je torej iskati povsod podatkov, ki govore za domače razmere, ki zagovarjajo slovensko ljudstvo in to tem bolj, ker je narodnostni prepir preslepil že tako preiskovalce, da zamolče vse, kar je le ugodnega za našo preteklost, narobe pa obširno razpravljajo le podatke minolih dob in sedanjosti, s katerimi lahko smešijo slovenski rod in mu podkapajo ugled celo v obliki učenih zgodovinskih raziskavanj.

Slavna gospoda, da te moje opazke niso nikakor pretirane, veste sami, ki ste se le nekoliko bavili z zgodovinskimi študijami; treba je le pogledati učenih knjig zgodovinskih, da se do cela prepričaš o ukovitem zgodovinopisju slovanskem. Vsega slišiš dovolj v šolah, še preveč, slovenske ali slovanske zgodovine ne pozna niti srednješolec. Temu so pač najbolj krive razmere.

Te zahtevajo od nas tem večje obrambe. Pomagati si moramo sami in se braniti, da ohranimo za vedno priče svoje, da pazimo, da ne ugonobi ali pokvari naših virov krivična roka.

Slomšek je bil pač velik rodoljub. Vse strani slovenskega življa je obsegal njegov velikanski duh. Tudi v našem smislu je on začel orati ledino. Spodbujal je svoje župnike, da pišejo spominske knjige, kajti zgodovina mu je bila vir vseh pravic in dolžnosti, voditeljica bodočih časov za narode, posamezne kraje in rodbine. Slomšekov glas je bil zares že tedaj tem bolj upravičen, ker se ni nikdo zmenil za svetinje slovenskega naroda spodnještajerskega.

Zabredli smo tako daleč, da ne omenjajo nemški pisatelji, zgodovinarji, ki spisujejo zemljepisje in pa zgodovino Štajersko, niti najvažnejših dogodkov, s katerimi so v tesni zvezi Slovenci.

Ti zatajujejo zlasti slovenska imena, dočim nam slične nemške knjige celo iz jožefinske dobe iz srede in konca 18. stoletja navajajo pri vsaki malenkosti tudi slovenske izraze. Pri tem pa moramo pomisliti na razloček med slovenščino na Štajerskem in pa sedanjim razvitim jezikom! Razmere so torej postale druge in sicer skrajne, ki zahtevajo marljivih študij in preiskovanja domače zgodovine.

To lepo nalogo je prevzelo velevažno Zgodovinsko društvo za slovenski Spodnji Štajer, ki pa lahko vztraja le, če najde dovolj podpore pri rodoljubih. Da sem opozoril na potrebo tega velevažnega društva, ki je zacvetelo v kratki dobi svojega delovanja, da bi pridobil ljubav vseh zbranih za to naravnost požrtvovalno delo, je edino namen tega mojega uvoda današnjemu predavanju, v katerem hočem v kratkih potezah se dotakniti lokalne zgodovine, v kolikor uvažuje ta Slovence najsibode v družabnem, slovstvenem, gospodarskem ali političnem oziru.

Najstarejša zgodovina Mariborskega mesta.

Nikakor ni mogoče, da bi podal v jednem predavanju natanko zgodovino Slovenstva v Mariboru. Snovi je precej, zlasti če uvažuješ vse okoliše, ki so v tesni zvezi s Slovenstvom. Zadostujejo naj le kratke črtice, ki pa ne morejo biti povsem popolne, ker ne združiš lahko te različne snovi v edno celoto tako, kakor snovi o skupnem narodnem razvoju. Poleg tega so pa tudi viri redki in često pomanjkljivi, tako da ne zadoščajo za vsako posamezno dobo, niti ne podajo celotne slike.

Iz najstarejše dobe mesta Maribora ne moremo govoriti o podrobnostih, zlasti kar se tiče slovenskih zadev. Omenimo le, da so stanovali v prvotni dobi okoli Maribora keltsko-germanski in ilirsko-panonski narodi, katere je podvrgel Rimljan; o teh pričajo rimske starine, katere so našli v mestni okolici. Pravljica celo pripoveduje o nekem starem mestu onstran Drave med Radvanjem, Windenavom in glavno cesto, ki se je neki pogreznilo. Za rimljanskih cesarjev še ni pravega sledu o tem mestu. Naravna lega pač govori za to, da so najbrže ostajali že Rimljani tudi tukaj med postojankama Petovijem in severno Solvo. Rimsko carstvo je padlo; zapustilo je mnogo sleda svoje visoke kulture tudi v teh krajih. Narodi, ki so bivali